
This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

MÁSODIK

RÁKÓCZI FERENCZ

SZÓZATA

1707-dik ÉVBŐL.

Logz. df
K. Francis II [Rákóczi] R. g. Magyarország.
S

MÁSODIK

RÁKÓCZI FERENCZ

SZÓZATA

1707-éki ÉVRŐL.

AZ IGEN RITKA EREDETI NYOMTATVÁNY UTÁN

KIADTA

Makáry György.

Debreczenben,
nyomatott a város Könyvnyomdájában. 1849.

Vezérszó.

Jelen propositio, illetőleg második Rákóczi Ferencznek Erdély háromnyelvű népéhez intézett szózata, mind historial, mind diplomaticai érdeménél fogva különös érdekű lehet. Úgy hiszem, ha nem volna is annyira nagy ritkaság, mikép ez még a nevezetesebb könyvtárakban sem található, érdemelné, hogy magyar hazánkban sok ezer példányban ismértessék. Megvallom azonban, mikép magamra a tolakodás gyanuját véltem hárulni, ha tudom, hogy a birtokomban lévő nyomtatvány nemzetünknel vagy csak húsz példányban is fennvan, ha mind a mellett is az említett szózatnak újrayomatásával

IV

lépek-elő. Ehez képest szorgosan tudakozódtam: hol találathatnak még az országban a jelen propositiónak példányai? Minek következtében most már hitelesen mondhatom, hogy habár egykori régiségbuvárunk Sándor István emlékezik is munkájában éppen az itteni propositióról, ugyanaz sem a pesti magyar egyetem, sem a magyar academia birtokában nincs, sem a marosvásárhelyi nagy könyvtárban nem találhatik; innen a legritkább nyomtatványok közé tartozik.

Ne legyen, gondolám, véka alá rejtett világ a sajtó szabadságában igenis közéletre méltó szózat, mellynek napjainkban teljes korszerűségét, hiszem, egy igaz hazafi sem fogja tagadni. Különben is második Rákóczi Ferencznek némelly maradványa ugyancsak jelen harcziás epochánk kezdetekor közöltetett. Társuljon azzal ezen propositió, melly a fejünkre nőtt dynastiát úgy tükrözi elő, mint mellynek nemzetünkre ható fondor természetű magyar királyságra jutásával egykoru.

De hadd mondja-el maga Rákóczi nekünk azt, mit idejében tapasztalt. Az érdemes olvasó igenis látni fogja, miként Rákóczi úgy beszél, valamintha napjainkra szólott volna. De nem csoda, ha megfontoljuk, mikép az említett dynastiát ugyanazon lelkület vezérlé még előbb is, mint ma. Nem szükség itt pragmaticai leczkéket tartani erre nézve: tekintsen bárki ha nem odább, vagy csak első Lipót életébe, a Lobkoviczok és Montecuculliak, ezen csúszó mászó állatok, mételyes korába: meg fog győződni.

Rákóczit talán némellyek teljesen elkeseredett és sorsán kétségbeesett embernek s így elfogultnak gondolhatnák. De félre az illy föltétellel! A mi Rákóczink vallásos, emberszerető, balsorsán felülemelkedő, erős lelkű férjfiu volt. Híven festi őt mint bujdosót az ő leghűbb embere Mikes Kelemen; melly őszinte előadás után nem lehet második Rákóczi Ferencznek tiszta lelkületét nem dicsérnünk.

Legyen itt még néhány vonás életéből.

II. Rákóczi Ferencz, fia I. Rákóczi Ferencz erdélyi fejedelemnek és Zrinyi Ilonának, született Borsiban, Zemplény megyében 1674. sept. 4-kén. Mielőtt fejdelemmé választatnék, már még előbb a szécsényi gyűlés őt a híres confoederatio vezérének választá. Kazinczy, erdélyi levelei elébe függesztett előszavában más valaki után úgy adja-elő, hogy éppen az 1707-dik évi márczius 28-kán tartatott marosvásárhelyi hongyülés választá meg II. Rákóczi Ferenczet erdélyi fejdelemmé; éppen azon hongyülés, mellynek propositiójául tűzte volt ki a fiatal fejdelem az itt kiadott szöveget; hanem, mint ennek latin cziméből is látható, Rákóczi Ferencz már ekkor magát többek közt erdélyi fejedelemnek is írta, amint is már azelőtt három évvel arra meg volt választva, mint itt a 7-dik lapon látható. Majd a híres ónodi gyűlésen, melly a m. vásárhelyit követte, jelent-meg Rákóczi, seregének legszebb férjfia, mint Ka-

zinczy írja; deli szálás termetben, lobogó fekete hajjal, bajuszszal, szemekkel, lilíomfejérségű homlokkal, rózsapiros arczczal. —

Már előbb II. Rákóczi Ferencz a császári párt ellenében keletkezett szövetséges rendeket jó sikerrel vezérlé. Nagy része Magyarországnak Rákóczi által megvala hódítva. De majd egy némi zavar s rossz vezérek miatt Rákóczi szerencséje ellenfordulatot vön, mig végre I. József császárral a rendek által 1711-dik évben béke kötöttetett. Rákóczi azonban a békeczikkeket el nem fogadta, s dolgainak a viszályos honban biztos czélpontot nem találhatván, bujdosásnak indult. Megjárta Lengyelországot, Angliát; majd Párizsba térvén-által, a maga, úgy családja s nemzete történeteit megírta (Hist. des revol. de Hongrie). Végre a török birodalomba költözött, s majd a marmorai tengernél Rodostóban 1735. apr. 8-kán meghalt.

Az itteni propositio több oldalról méltó becsülésre. A szépiralmi kincsek bu-

vára különösen rethorikai gyöngyöket szemelhet-ki abból. De most illyekre alig van idő. Azonban ezek mellőztével is Rákóczi szózata minden igaz magyart lelkesíthet.

Írásm Debreczenben, marczius 3-án
1849.

a kiadó.

**PROPOSITIO
SERENISSIMI PRINCIPIS
DOMINI**

D. FRANCISCI II.

**DEI GRATIA, SACRI ROMANI
IMPERII, ET TRANSYLVANIAE PRIN-
CIPIS**

RAKOCZI;

**Partium Regni Hungariae DOMINI,
et Siculorum COMITIS; Pro Liber-
tate Confoederatorum, Regni Hun-
gariae Statuum et Ordinum, ut et
Munkácsiensis et Makovicziensis
DUCIS, etc.**

Ad

*Inclytos Trium Nationum Regni
Transylvaniae, et Partium Hungariae,
eidem annexarum, Universos Status et
Ordines, in Generalibus eorundem Co-
mittis, ad diem 28. Mensis Martii, Anni
praesentis 1707. ex Edicto Suae Sere-
nitatis Principalis, in Civitatem Maros-
Vásárhely, Indictis et Celebratis, facta.*

Tekintetes Nemes Ország!

A' Kinek tsak az el-mult *Saeculum*ban is ditsösséges Szabadságiban frissen illatozó virágzását, ámbár a kies szellő lengedezésének színe alatt az *Austriai* szélvésznek háborúja szomorúan el-hervasztotta vala; annak mindazáltal szép Törvényes igasságban és rendben fundáltatott 's ki-terjedett gyökerét, a' nagy Istennek jó gondviselő Kegyelme olly móddal takargatta, az honnan újjolag azon drága Szabadsági *Jus*nak bimbója ki-növény mind ki-csíráz-hasson, mind pedig idejében fel-jövő dél-szinnek alkalmatosságával, annak előddedi virágjának tellyes-ségét, a' mint reménljük, végre mindnyájan szem-lélhessük-is. Bizonyára valamikor e' Nemes Hazának ditsőül fel-épült eredetire vettyük vizsgáló elménket, és annak az óltától fogva sok kétséges változásoknak sűrű habjai közt hánykódó sorsát meg-tekinttyük, méltán nagy hála-adó szível tsudálhattya ki-ki a' Felséges Istennek a' Magyar Nemzetnek meg maradásáról, és annak Arany Szabadságának meg-óltalmazásáról el-rendelt Kegyelmeit; hogy a' midőn amapáva tollakkal tündöklő, s annak fényességével szomszéd Tartományokat maga mirigyes uralkodására édesgető kegyellen Saskeselyü, a' Királyi ditső Koropát

maga vas körmei közzé ragadta; olly kegyessen védelmezte mindazáltal annak leg-sirossabb Tartományát e' Nemes Hazát, a' melly mint egy árva nyögő Gerlicze, az akkori ragadomány alól ki-verdödvén, az alkalmatos el-válással 's külön való szakadással nem csak meg-menekednék a' készen tartott prédától, hanem egyszersmind az egész Magyar Nemzetnek szemei előtt meg-maradott 's óltalmaztatott régi Szabadságira nézve világos tükörül lévén, a most nyomorított és rabságban vitétt azon egy Vérből álló szomszéd Magyar Ország Rendeinek-is mindenkori kész védelmezéssel és fegyverének ör-állásával mind annyiszor hasznossan szolgálna, valamennyiszer tollai kéméletlenül többire ki-fosztatván, éppen az öszveszorúlt maroknyi Szabadságnak őrzékeny helyére, mintegy a' begyire rohanni látnának az utolsó veszedelem.

Vallyon ki nem tudja? hogy mindgyárt eleintén ama' siralmas Mohácsi eset után csak az edgy alkalmatosságra vigyázó, és az Ország rendeletlen dolgainak zürzavariban halászni igyekező, 's az által a' Szabad Nemzetet maga töribe ejtő *Austriai Ferdinándnak*, miképpen állott légyen ellent, ama' Hazájának romlásán kesergő, és azért álhatalos szível utolsó próbákra ment jeles *Heros Zapollya* Királynak most-is e' Hazában tündöklő *virtussa*? a' Ki-is mind addig vesződék ellenkező Társával a' Nemzetiség drága Szabadságának Arany gypja felett, míglen e' Tartománynak Korona gyanánt környül lévő hegyei közzé a' meg-maradásra azt bé-rekesztvén, az

újabb Fejedelmi Kormánynak rendítés módgyát végre fel-nem állítá. Vályon kínél van el-rejtve? ama' bódog emlekezetű Eleinknek, a' Mélt. *Báthori* Háznak, ezen nagy Kintsnek meg-óltalmazásában való ditséreles maga-viselése? Mit nem tselekedtek az annak utánna bé-következett *Bocskai* és *Bethlen* Ör-álló Fejedelmek? Mennyi verítékes munkával és sok nemes vérnek hullásával bizonyították igaz *Tutor*ságokat ezen kedves jószágnak ki-sáfárlásában Nevünket viselő 's ditsösséges emlekezetű *Rákóczi Sigmund* és két *György* Fejedelmek, Erdély Országának erős oszlopi? Bizvást szégyen kívül meg-vallhattya fel-vontt Ivinek meg-akadályoztatását és éles Fegyverének meg-tsorbíttatását a' felfuvalkodásra hanyatlott ellenkező-fél, és az akkoriban a' szolgálatnak igája alá huzatott szomszéd Anya Orzágnak Nemes Rendei is, méltán védelmezhetik az által a' magok Szabadságbéli Nemzetséges *Jussokat*; hogy valamenyiszer a' felyül említett Fejedelmi Férjfiak az *Aus-triai* szélvésznek ellene tárgyúl közben vetették magokat, mind annyiszor győzedelmes Hadakozások által mintegy a' Törvénynek rendi szerint való *Contradictio* tétellel, a' sok Törvénytelen *praejudiciumok*nak ellene állottak, és *per consequens* a' Törvényes útnak színe alatt ki-keresett *praetensiokat*-is haszontalanokká tehették, 's ma-is méltán tehetik.

Ekképpen folyván azon el-határozott bódog elszakadásnak idejétől fogva, a' Magyar név meg-maradásának szerentséjére e' Nemes Hazának dolgai, bézzeg el utóljára hirtelen meg-változék az eddig

Isten jóvóltából azon egy sínór mértéken járó szerentsének kereke, a' midőn ama' felyül nevezett Sas-keselyű, nem csak a' maga körmei között rabúl tartott szomszéd Feleknek Szabadságokat egészen lába alá tapodta; hanem egyszersmind annak védelmező Paisát-is, ezen Nemes Hazát, hol aranyas, hol vas Kopiákkal hátra-vervén, annyira meg-rontotta, és végső jajra juttatta, hogy a' maga bé-küldött éhező Hárpiái által, minden Törvényeket, *Just*, Szabadságot és *Privilegiumokat* össze-zúrván zavarván, a' Haza kiességét bémocskolván, gazdagságit és kincset le-koppasztván, már már utolsó veszedelemnek örvényében el annyira kezdé bé-hajtani, hogy mindnyájan a' vas járomnak súlya alatt nyögven, még az emberi reménségnek vigasztalásáról-is valaha történhető szabadulás iránt-is alig gondolkodhatánk.

Illyetén fenekellen kétséges dolgoknak közepette, ki-tetszett mindazáltal a' Mennyei Felségnek e' Nemzet meg-óltalmazására el-rendeltt Kegyelme; midőn mind e' két Haza homályban bé borúlt Szabadságinak por hamu alatt szikrázó kevés fényét, Nemzetséges ügyünkhöz fel-indított 's ki-vonatott szabályának villogásával dél-szini tündöklésre láttatik fel-hozni. Van annakokáért, a' miért mind a' Magyar Nemzet Istenünknek illy nagy jóvóltát hála-adással magasztalja, mind pedig Mi-is annak el-alélt szívét szükséges örvendezésekre indítsuk! Mert ugyan-is, hogy ha nagy örömünkre lehetett magunknak-is sok üldöztetésink és bújdosásink után édes Hazánk 's Nemzetünk ügyéért fegyverben öltözvén Hazánkba

nem csak vissza térnünk; de azt, ámbár olykor olykor álhatatlan szerentsével, mindazáltal állandó bóldog ki menetelű reménsséggel, Ellenségünknek sokszori meg-szégyenítésével vezérlenünk; mennyivel inkább nagyobb vigasztalásunkra lehet, sok veszedelmes nyughatallanságink után, ezen Nemes Ország *Statussit* már-is olly virágzásra ki-csirázott Szabadságában szemlélnünk, a' melly által édes Hazájoknak leg-erössebb szegület kövét, Fejedelmének szabad választásában helyre állattnak lenni láttyuk.

El nem hallgathattyuk a' Nemes *Statusok*nak bóldog emlekezetű Eleinkhez már az előtt bé-plántáltatott, és onnan Személyünkhöz-is ki-nevekedett szives indulattyokat: a' midön ennek előtte három esztendővel Bennünket magoknak meg-egyezett szabad *votatio* szerint, nem csak Fejedelmül választának, hanem az után-is abbéli Méltóságos hivatalunknak folytatására való bé-jövetelünket gyakori szives hivogatással óhajtvá sürgették: és noha tökéletes szeretettel e' Hazához egyben-kaptsoltatott kötelességünk szerint, Nékünk-is ugyan azon el-szántt igyekezetünk vala; de mind eddig-is mennyi közben vetődött gátlások vóltanak okai el-késett bé-jövetelünknek, ki-ki a' Hadakozásnak változásit és súlyos terhét megfontolván, jó ítéllettel által láthattyá: mellyek is már Istennek Nemzetünkön könyörülő szent Kegyelme által el hárítatván, és Ellenségünknek szándéki meg-szégyenítettén, nem mulathattuk el, hogy idő halasztás nélkül Fejedelmi Székünkbe való ülésünkkel, hivatalunknak súlyos terhét vállunkra ne

vennők; igyekeztvén oly véggel, és el-tökélt szándékkal azokat kormányoznunk, hogy a' melly bizodalomból a' Fejedelmi Pálcza kezünkbe adattatott, annak valóságát tselekedettel-is bizonyítván, több Atyai gondviselésünk között a' Törvénynek virágzását, és az által az igasságnak személy válogatás nélkül való ki-szolgáltatását czélul vegyük és tartsuk; de mind azok felett Nemzetséges ügyünk hajóját, mellynek kormányja a' Hadakozásnak kezdetitől fogva kezünkre adattatott, most-is azon fel-háborodásnak tengerében fel's alá hanyattalni látván, és ugyan abból következett Országunk pusztulásit keserves szemmel nézvén, úgy tetszik Atyai gondviselésünk ellen járnánk, hogy ha leg-elsőben-is a' Tsendességnek, és Rendnek Országunkban való bé-plántálásáról nem gondolkodnánk.

Hallhatták mind azok, a' kik tavalyi esztendőben, vagy félelmes szívtől, vagy gonosz tsalárd gondolatoktól viseltetvén, avagy nagy mértékű jutalmok reménységétől meg vakítottván, Hitekről, Urokról, Hazájokról el-felejtkezvén, nyakokat a' tudva való Ellenségnek igája alá adták vala, a' Békesség *tractá*jának hírét. Nyilván vagyon mind azon hiveinknél-is, a' kik azon időben Hazájokhoz 's választott Fejedelmekhez való szereteteket 's hűséget feljebb betsülvén, a' keserves bújdosást, és Hazájokon kívül csak nem köldülésekkel keresett kenyereket a' meg-kóstolt járomnáát még akkor-is édesbnek lenni itélték, a' midőn Ellenségünk Országunkat tőlünk el-vévé. Megbizonyítottuk, a' Békességnek elő mozdítására, minden

privatum, haszon és dilsőség keresés nélkül való szives indulatunkat, a' midőn látván szerentsés Fegyverünknek az *Austriai* szomszéd Tartományokban való elő-meneteles folyamattját, meg-szorított Várainak éhséggel és minden utolsó *extremitas*okkal küszködő sorsát, ezen Hazának az Ellenség kegyetlen és ragadozó torkában való bé-esését és siralmas prédáltatását; mindazonáltal igaz hajlandóságunknak ki-nyilatkoztatására, 's úgy nem különben az *Austriai* sokszor tapasztalt színes tsalárdságnak ki-hirdetendő tapasztalására nézve, reá mentünk vala olyl véggel az *Armistitium*nak bé-vételére, hogy a' mennyire a' Békesség folytatásának ideje kívánná, annak szükséges és alkalmas hosszszabbítását továbbra terjesztené: De ímé alig várá, míglen Várainak éhezéssel korgó béleit meg-töltvén, 's ellankadt Hadait pihenéssel meg-frissétvén, a' Békességnek folytatására igazán el-tökéltett igyekezetünket meg-tsalhassa; a' mint-is e' végre, egész Nemzetünk el-nyelésére, nagy Hadi készülétekkel e' Hazában lévő kevély Erejét meg-indítván, nem tsak a' Fegyver meg-szűnésének tovább való fonalát álnokúl el-szakasztá, hanem annak felette, a' melly szándékának az igazságnak rendi szerínt való véghez vihetése felől kétségben esett, azt erőszakos úton, és veszedelmünkre szágúldó kegyetlenségének rettentésével akorá el-kápní. Legyenek bizonyságúl az egész Keresztyén Világ eleiben botsátott és ki-nyomtatott *Acták*: és a' hitivel játszó *Austriai* Háznak istentelenül keblében forralt mirigyes szándékú tsalárdságát ki-fedve hordozzák.

Keserves szível olvassák a' Magyar Országí Nemes *Statusok*, melly ravasz mesterségekkel hímezte hámozta sok Törvénytelen ségekkel fel-royott tseledetít. Fájlalják az el-ragadtatott Királyi szabad Választásban lévő ditső *Jus*nak erős körmök közzé szorított marczongását. Sirathattyák a' meg-tsonkított *András* Király *De retum*ának és más minden el-rongyollott Törvényeknek a' Bécsi tömlöczökben való bé-rekesztetését! de bizonyára nem kevesebb keserőséget nemző indulattját mutatta, és annyival inkább nyilvánban ki-fokasztotta, ezen Országhoz, a' mennyivel utólb hajtván hálójában, annak minden régi Szabadságokkal meg-erősített nyakát szakasztani kívánta. Nem szégyenlette az igazán ítélhető Kereszttyén Világ előtt ehez olly *Jussát* tartani, hogy a' Töröktől fegyverével nyert örökös Jószágának állítani erőssen vítatta: meg-selejtkezvén háládallan szível mind azon segítségekről, a' mellyeket a' böl dog emlékezetű Fejedelemmel első *Apafi Mihállyal* inéált szövetség avagy *liga* szerint, nagy ravasszan az Országtól ki-tsala: Kinek tsak hamar annak utánna minden czikkelyeit az öszve költsönözött segítségnek színe alatt, adott hitinek meg-szegésével, az emberi társaságnak meg-botránkozásával, a' szokott Nemzet-séges szövetségek és kölések szentségének meg-rontásával fenekkel fel-fordítá; sőt annak felette újabb-újabb ki-gondolt *praetensio*inak találmányival helytelen bizodalmának fundamentomít, az ifjabbik *Apafi Mihály Jussának* törvénytelen *translatio*jával-is tá-mogatni kívánta, a' midőn (úgy-is amaz abbéli tör-

vénytelenségével magát a' Fejedelemségre érdemlenné tévén:) emez mindazonáltal ugyan azon töredékeny *Jus* által magát érdemessé tenni szentségnek tartotta.

Mind ezen lövényen és jégen épített *praelentio*-it el-szélesztvén, 's helytelen *Juss*ának konkolyát a' Haza Törvényének és Szabadságának igassága közzül ki-rostálván, noha eleitől fogva maga kívánta légyen ezen Nemes Ország részéről-is a' Békesség *tractatus*-ában való bé-creszkedést, és ugyan a' végre *Plenipotentialis* Levelének *tenorát*-is olly móddal formáltatta, melly szerint ki-küldött *Commissarius*sinak a' Nemes *Statusok* Követtyeivel való *negotiatum*ot parantsolta vala; látván mindazáltal a' Napnál fényesb tiszta igasságnak tündöklésével magát környül vételni, elővötte azonnal el-rejtve tartott más mesterségeit, és a' Saepia tenger hal módgyára folytatott dolgai után homályt botsátván, nem szégyenlette hiresíteni az egész Ország Rendeinek mellette való hűségkeskedését, 's az által az igaz ügghöz ragaszkodott hűeinknek számát csontkítván és kissebbítván, és a' maga igája alá esteknek ellenkező szándékát állítván, sem a' Követeket *pro tractatu* admitálni, se azoknak *Principalissit*, a' Nemes Ország Rendeit, *Statusoknak* *agnoscálni* nem akarta. Nem kevés okot adtanak erre, némely Nemzetét meg-tagadó, és most-is az Ellenségnek veszélyes árnyéka után futósó, Országunk mótelyei; a' kik már annak előtte-is a' Haza Szabadságának minden ki-keresett útakon való el-törlésére, tsalárd hűelkedésekkel az idegen Nemzetet fel-ingerleni, 's

azzal magoknak tolvajlott *gratiát* és hasznot nyerni szokván, nem irtóztanak Hazájok veszedelmére Ellenségünknek olly tanátsot adni, és másként-is fel-fuvalkodásban meg-rögzött szándékát olly követségbeli *propositiokkal* éltetni, hogy az egész *Statusok* nem csak meg-elégedtenek légyen az *Austriai* el-rendelt *Regimennel*, hanem egyszersmind annak Nemzetségre terjedő örökös Országlását-is fel-állítani kívánnyák és javallják. Méltán fel-buzdúlhat ezen a' Haza fiainak igaz Magyarai vérek, és az Országnak illy hitetlen Árulói ellen olly példás büntetéstrendelhet, hogy a' kik nem csak magokat, hanem Hazájokat is örökös birodalomnak igája alá rekeszteni kívánták, még *Posteritassokban*-is az örökös *proscriptionnak* és büntetésnek súlyos jármát példájúl viseljék! Mertugyan-is, a' reménlett 's óhajtott Békességnek meg-gátlását okozván, annyira nevelték az által az Ellenség szívét, hogy végre utólbí Irásában tsúfolódván, mirigyes szándékának foga sejtít olly nyilván ki-mutatta, melly szerint az egy *simplex Amnistia*-nak kínálásán kívül, a' Haza földhöz vertt egyéb Szabadságinak leg-kissebb részében való vissza-adásával még csak nem-is álmodozott; sőt inkább a' Haza Árulóinak meg-irtt hízeltkedés-ken magának tsalhatatlan *Just* építvén, és azzal a' Külső Fejedelmeknél-is dítsekedvén, ámbár *fundamentum* nélkül, mindszáttal bátran *tripudiál sub specie justi Tituli*, ama' vers énekléssel;

Incidit in casses praeda petita meos.

Kihezképest a' Nemes Magyar Országi össze-

szövetkezett *Statusok* észben vévén az általunk *deputált* Erdélyi Követ Urakkal edgyütt, az *Austriai* Háznak illetén ki-keresett fondorló dolgait, és egymáshoz való kötelelességekről meg-emlekeztvén, későbbek valának velünk edgyütt a' tovább való Hada-kozásnak sok ellenkező szelekkel egyvetyges háborújában ereszkedni, mint sem édesgető Síp szavára magokat az Ellenségnek hálójában illy vigyázatlanul beboríttatni: a' mint-is felettébb bizonyosnak láttyuk, hogy óhajtott bóldogulásunkat egyedül tsak egy öszve kötött akarattal és meg-egyezett értelemmel s jó rendel folytatandó fegyverkezésünk által reménlhettyük leg-bizonyosabban: mellyre nézve még most a' Békességről tsak gondolkodnunk-is haszontalan levén, midőn annak el-érésére a' rajtunk könyörülő Isteni segedelemnek bizodalmában, tsak az edgy Nemzetséges Hadakozásnak folytatását láttyuk leg-inkább szükségesnek; ezen mostani *proposition*kkal nem egyébre czélozunk, hanem hogy ezen Országunknak *Politiai*, *Oeconomicumbéli* és *Militaris* dolgai olly rendben hozatlassanak, hogy az által Országunkban lévő minden Rendü hiveink kívánságok szerint *conserváltatlassanak*, és egyedül tsak a' Nemzetséges köz ügyünk Elönkben tárgyúl völt czéljára álhatalos szível és erővel fulván, azt az örökös tsendes Békes-ségnek vissza-hozásával vígan koronázhassuk.

A' mi azért leg-elsőben-is a' *Politiai* állapotokat illeti; közben-veti itt magát az egyenes, sem jobbra, sem balra nem hajló Mértéket kezében hordozó Istenes Igasság, a' melly mind a' Fejedelmi s Ki-

rályi Székeket meg-erössíteni, mind pedig az Országokat az idegen Nemzetnek igája alól, ama' kemény ki-adott *Sententia* ellen: *Propter injustitiam transfert Deus Regna de Gente in Gentem*; tapasztalóképpen meg-menteni szokta: kinek óltalmazására, mint ama' *Colchos* Várossában lévő Arany gyapjúnak őrzésére, immár a' Tanács Urakat és egyéb Ország Tiszteit Fejedelmi *authoritasunk* szerint helyben állítván; mivel minden dolgoknak jó és illendő renddel való folytatására az Ország Törvénye és Szokási egyengetnek és mutatnak leg-inkább útát; mindazoknak rendben való hozását Fejedelmi hivatalunknak lenni tudván, midőn az Orzágnak minden Szabadságiban és Törvényeiben lőtt meg-bántódásiról szabad Tudomány-tételt kívánunk, egyszersmind megnyugott elmével lenni akarjuk a Nemes Ország Rendeit, hogy valamiben a' Haza Törvényeinek, bé-völt Szokásinak a' sok hatalmaskodások által ki-oszlott esz-vesztő újj ösvényeiben való tévelygéseket megismerjük, azoknak a' régi igasságnak nyomdokiával ki-irtatott's meg-erössítetett Ország úttjára visszavitelinek el mulatói nem leszünk.

Mivel pedig ezen Orzágnak a' sok (:ámbar maga Haza-saiból álló:) hatalmaskodóknak kezek alatt való nyomorgattatását, és régtől fogva, ne-talámtán még a' Német igája előtt-is gyakoroltatott terhelteletit, mind keserves szível hallottuk, mind említettük; ellenben pedig az igasságnak ki-szolgáltatását Fejedelmi Székünk egy oszlopának lenni bizonyoson ismerjük; Országunk minden Rendeinek meg-maradá-

isra hasznosnak láttyuk; hogy csak ezen mostani
 Gyülekezet alkalmatosságával-is, kinek-kinek akár in
communi, akár *privatim* lött fájdalmas meg-bántódá-
 sit, és akár melly Rendben lévő hiveinktől okozott
 panaszt nem csak meg-hallgassuk, de annak-felelté
 mind ezekből az annak utánna származható gonosz-
 nak elhárításáról is állandó jót végezzünk. Kiváltkép-
 pen pedig mindenekben a' Törvényt állandó funda-
 mentomúl vévén, nevezetesbben azoknak szájok ké-
 nyére ficzkándozó szilajságokat meg-zabolázhassuk,
 a' kik Tisztségekkel *abutálván*, hitekről 's haza-fiúi
 szeretetelekről el-felejtkezvén, az Özvegyeknek, Ár-
 váknak, Szegényeknek és Gyámoltalanoknak zaklat-
 tatások, és csak nem sarczoltatások által magoknak
 hasznót és uraságot keresni szoktanak: a' mint-is
 hogy tovább az illetén törvényteleniséggel az ügye-
 fogyottak Attyának a' Felséges Ur Istennek boszszú-
 álló karjait, és méltó haragját Reánk 's úgy az egész
 Országra önként ne ingereljék, és Magunkra ujjaink
 között való haszontalan el-nézéssel, mint az ég felé
 vetett követ, annak le-rohanó súllyát ne húzzuk; Ki-
 vánunk erről az Országgal egyetemben olly módot
 és rendet szabnunk, a' mellynek Fejedelmi hivatalunk
 és köteleességünk szerint meg-tsalhatatlan Ör. állói és
Executori lévén, szives igyekezetünknek, és az
 igazsághoz való szeretetünknek jó ízű gyümölsét ta-
 pasztalhatassák Fejedelmi Székünknek minden hivei.

Rend szerint követvén a' *Politiai* állapotokat az
Oeconomi umbéli rendelkezések, mind ezekre melly he-
 lyes.gondolkodásokkal kellessék lépnnünk, nem csak

a' mostani ügyünkért ki-vontt és már ennéhány esztendőül fogva villongó Fegyverünk mutattya-meg; de az Isteni Kegyelemből következő jó Békességnek és Tsendességnek állapottya-is meg-kivánnya. Mivel valaminthogy az Hadakozást Kínts és Tárház nélkül folytatni akárhol-is lehetetlenség; úgy a' Békességnek állandó vóltához-is akkor vagyon minden Országoknak reménségek, a' midőn jövedelmeknek és kintseknek szaporításával mind magokat tündököltetik, mind azoknak jó folytatásával a' Szegénységet vigasztalják, és a' bőségnek meg-szerzésére 's megmarasztására, a' Tengerbe bé és vissza-folyó vizeknek példájok szerint; sok jó ki-keresett rendek által el-fogyhatatlan kútat ásnak; tsak nem szükségesképpen javalhatnók itt, ama' minden Országok gazdagulásának főbb Istápját, a' szomszéd Tartományokkal folytatni szokott köz Kereskedést, a' melly kiváltképpen a' bővebb mértékben lévő *Naturale*knak, más szükséges *requisitum*okért való el-tserélésében fundáltván, melly nagy hasznára 's elő-mozdítására lenne a' mostani Fegyverkezésnek annak el-kezdése, és az arra *deputál*andó igaz Haza-fiak által való gyakoroltatása, annyival inkább nyilvánban meg-ismérheti ki-ki, a' mennyivel a' türhető *Impositi*ók által folytatható lehetőséget, az Ország lakosinak megterheltetéseken kívül lenni láttya. Ahozképest két karban tévén a' jövedelmeknek állapottját, minekelölte magunk Fejedelmi *proventus*inkról szólanánk-is, vészszük elő azon köz Ország *funduss*át: a' mellyet mind eddig-is melly szives indulattal kívántuk minden *pr*-

optum haszon keresése nélkül szaporítani, csak az-is meg-mutathatta, hogy mióta Isten ő szent Felsége Kegyelmes rendelkezésből ezen Nemes Ország Fejedelemségére választottunk, a' *Fiscalitas*oknak és az Ország minden jövedelmeinek hasznát egyedül csak ügyünk elő-mozdítására el-annyira szántuk és költöttük, hogy mind azokból magunk szükségére semmit sem fordítottunk: a' melly-is hogy annál jobban ki-nyilatkoztassék, az Ország nagy javára lenni láttuk, hogy *deputált*assanak olly igazság szerető személyek, a' kik mind azokról illendő számot vehessenek, vala-kik akár melly nével nevezendő jövedelmek *admini-stratio*jában, akár parantsolatunkból, akár parantso-latunkon kívül *ingerált*ak magokat: Sőt annak felette méltónak ítélthetik az-is, hogy a' kik az idegen Nemzet birodalma alatt, az Ország lakosinak véres ve-réjtekkel keresett javokat nádály módra ki-szíván, a' Bécsi Tárházakat *Commissariusi Titulussok* alatt *Milliokkal* töltötték, és azoknak maradványiból magok-nak Uraságot és Jószágot vadásztanak, jövendőben-is a' szám-adásnak rájárára húzattatván érdemlett jutalmokat el-vegyék. Mindazonáltal minthogy mind ezen feljül irtt jövedelmekből, a' következő és most-is folyó Hada-kozásnak *continuálására*, és nevezetessen, mind a' Ha-dak fizetésére, Erösségeknek építésére, az *Artille-riáknak* elő-készítelésére, mind pedig azon feljül az Élésnek meg-szerzésére, és Hadak táplálására ki-vántató szükséges költségek ki-nem telhetnek; mind ezeknek orvoslására (úgy-is *sine nervo bell*i Hada-kozásunknak jó végét nehezen várhatván:) tanácsos

olly módokról gondolkozni, a' mellyekből az Ország lakosinak és föld népének el-viselhetetlen igája és végső romlása ne következnek: Nagy könnyebséget mutatna erre, a' hasznossan bé-hozott, és csak némely most-is magoknak Kíntset és *Mammont* gyűjteni kívánó Haza lakosinak fősvénységek által ígészetben és betstelenségben vőtt Réz *monetának* előbbeni folyására való vissza-hozatása; a' melly mitsoda kár nélkül való úton mehetne inkább véghez, minnek-előtte arról Magunk-is köz tanátskozással valamely állandó jót végeznénk, a' Nemes Ország igaz Tagjainak 's Hiveinknek *projectatióit*-is ez iránt kedvessen el-várjuk.

Járulván ehez az-is, hogy az el-múlt mostoha időknek súlyos vólta miatt Fejedelmi jövedelmeink a' *Fiscalitas*oknak és egyéb hasznoknak el-idegenítésével, annyira meg-tsököntenek, hogy mind azokból Fejedelmi Méltóságunknak meg-felelni, és Országunk ditsösséges tündöklő hírét tovább-is ki-terjeszteni csak-nem lehetetlennek láttuk. Mivel pedig azoknak *abalienatioját* és a' Fejedelmi Széktől való el-szakasztatását a' Nemes Ország Törvényei-is tilttyák és nem engedik; méltó és szükséges dolgot tselekesznek a' Tekintetes Nemes *Statusok* és Rendek, ha azokat Laistrom szerint való *specificatióban* vétetvén, ki-keresésében olly módokat találnak, a' mellyek mind a' Fejedelmi jövedelmeknek el-múlhatatlan *reincorporatioját* *facilitálják*, mind pedig azoknak az igasság rendi szerint *legitimálható Possessorit* illendő *bonifecatioval* *consolidálják*.

Mind ezek felett elő-adgya harmad rendben magát, ama' Nemzetséges ügyünk elő-mozdításának fő istápjá, a' *Militaris* állapotnak jó rendben való vétele. Meg-valljuk, örömmel tellyes indulattal dítsekedve szemléltük, melly igaz *Martialis* Magyarai vérnek felbuzdulásával bizonyították a' mostani Hadakozásnak elein meg-nyomorodott Hazájokhoz való szereteteket és hűséget, a' Fegyverben öltözött Ország lakosi: a' kiknek izeken léven az *Austriai* nyakokon feküdt igának keserősége, édesnek tetszett vala akármelly veszedelmek között-is piros véreknek ki-omlása annak el-törésére. De ímé! a' midőn a' régi vitézkedő Magyar *Virtus*nak mint a' Phoenixnek por hamvából való fel-elevenedését tellyes reménységgel naponként inkább-inkább várnánk, nem lehet pironkodó panasz nélkül el-halगतnunk, az olly természet szerint vitézségre termelt szivnek, 's annak szikrájából ki-lángozott frisseségnek, a' benn lévő mostani Ellenségnek kevés volta 's attól való nem tartása miatt lött meg-állapodását; hogy a' midőn szerentsés Fegyverkezésüknek bódogulását, 's annak egész tellyességre menendő óhajtott célját már óránként tapasztalnunk kellene; nem tsak magokat puhaságra adván (: mint-ha már egészen a' mostani Hadakozásnak habjai között a' Tsendesség rév-parttyára Nemzetségestől ki-verdödlünk volna:) a' Táborozásnak gyakorlásától közönségesen ki-vonni igyekeznek; de annak felette *in individuo*-is mind a' Nemes Vármegyék és Szász Székek, a' melly Söldos Vitézlő Rendet önként a' Hazá általára Ellenségünk ellen adni ígérték, hol ím-

mel ámmal alkítyák; hol a' vissza-szökteket ártalmas botránkozással *foveálják*; hol pedig fegyvertelenül és ruhátalanul, 's úgy nem különbben ollyakat, a' kik vagy ifjú gyermeki vóltokra, avagy meg-öregedett állapattyokra nézve *inhabilisek* (:tsak hogy az általa' számot ki-pótolhassák :) taszítván elő, a' Hadakozás természetinek súllyáról könnyen gondolkodnak, és az által magok önnön javára czélozó Haza ügyének előmozdításában nem kitsiny gátlást tésznek. Meg-kell vallanunk, nagy okot szolgáltatott, azon régi Magyar *Martialis Virtus*nak le-velkezésére az *Austriai Ház*-nak tükös *practicával* gyakorlott Kormányozása: a' ki már sok *Saeculum*októl fogva irígyelvén Nemzetünknek vitézkedő Szablyájával ditsősségesen nyertt, és egy Tengertől a' másikig ki-terjesztett Határnak birodalmát, sajnálván széles e' Világon meg-edgyezett *Stylussal* ki-prédikállott ama' szép *Titulussát*, mellyel az egész Keresztyénség *Antemurale*jának neveztetett, és egyszersmind tartván és félvén, hogy továbbra-is a' mit az Isten és a' természet szívében bé-öltött, ha a' meg-szűnés nélkül való Hadakozás gyakorlásának harmattyával neveltetnék, az ő veszedelmére és boszszú-állására-is fel ne nevelkedgyék; nem tsak minden utakat módokat el-foga töle, a' midőn az Aegyiptombéli istentelen tanáts szerint, a' jobbágyságnak és örökös adózásnak igája alá szoktatá; hanem a' főbb Haza-síait-is a' Hadi Tisztségektől hol meg-fosztván, hol azon hivatalra bé nem vévén, az otthon való ülésre, és Házi *Oeconomiai*béli gazdálkodásban való heverésre erőszakos

alkalmatosságot nyújta. Mivel pedig Istenünknek nagy Kegyelme sziveinket, karjainkat és szablyánkat azon rabság alól ki-szabadította; avagy csak a' közönséges háborúnak és veszedelemnek (:a' melly ugyan köz meg-edgyezett erőt és tehetséget kíván:) fenn forgó állapotja kinek-kinek szívét és indulatit méltán felindíthattya arra, hogy nyughatatlanságinak, láradozásinak és vére hullásának olly fősვნყყყყყყყ edes Hazájához ne mutassa, a' melly által más felebarátjának vérével kívánnyon Magának és Maradékának Szabadságot és Tsendességet nyerni: Sőt inkább maga előtt viselvén ditső Eleinek vitézkedése által nyert Nemesi *praerogativáját* és *Privilegiumit*, bizonyítsa meg tulajdon jó maga viselésével-is, hogy nem csak mind azok érdemlett bérül szállottak reája; hanem maga Személyében-is azoknak újjolag való meg-nyerését méltán *praetendálhattya*. Fordíttjuk szükségesképpen innen *Propositionkát* a' régi ditsösséges hírrel tündöklő Nemes Székely *Natio*ra; Kinek úgy-is jó emlékezeti az egész Világ szegeletit bé-töltvén, nem szükséges, hogy a' Nemes Ország Rendei előtt Hadi *Virtussának* ki-hirdetéséről bő beszéddel szólnunk; mint a' kik magok-is meg-vallhatták annak vitézlő Fegyvere által lött magok gyakori meg-óttalmaztatását, és ezen Országunknak mindenkor Örök álló oszlopának lenni az idegen Nemzet-is mind tudta, mind bánta. Bizonyára szép rendit láttuk és tapasztaljuk ebben a' — — dolgainak, és nem-is irigyelheti senki ezen Nemes *Nation*nak abbéli kereken ki-terjedt nagy *Privilegiumit* és Szabadságát, a' mel-

lyekkel olly nagy haszonnak az Országra való ki-áradásért eleitől fogva meg-tiszteltettek, és mind ekkoráig is meg-bántódás nélkül élnek; de ámbár (a' mint feljebb említők:) itt-is meg-vetette legyen minden mesterségeit az *Austriai iniquitasnak mysteriuma*: a' ki régtől fogva mindenkor fenn-állott Szabadságinak meg-vesztegetésére a' Hadakozástól elvonván, ezen Hadi *Virtusokra* termelt Nemes *Natio* a' szokatlan adózásnak jármával sanyargatta, és a' rút puhaságnak fertőjébe taszítani a' végre szándékozta; hogy ezen Országunknak Istápját lábáról le-vágván, azt tselekedhesse a' Nemes Haza egész *Corpussával*, a' mint köz beszédben helyessen szokták mondani: *Arbore dejecta quivis ligna colligit*. Mivel pedig a' mennyiben a' Hadakozásnak el-múlhatatlanul való szükséges jó rend tartását Országunk javára valónak lenni láttyuk, ugyan annyiban annak jó módok által való fel-állítását ki-munkálódunk és sieltetnünk a' Nemzetséges ügynek elő-mozdítása kívánnya; arra vessék egész elméjeket a' Nemes *Statusok* és *Rendek*, melly szerint mind a' Nemes Vármegyék a' fenn-állítandó Söldos Katonák, és Kapu szám szerint való Hajduk állapottyában; mind a' Becsületes Szász *Natio* a' töle esendő Drabantok iránt; mind pedig kiváltképpen a' Nemes Székely *Natio* a' maga *insurrectioja* végelt, olly módról és rendről tanátskozzanak, *discurráljanak* és végezzenek, hogy mind most az Ellenség ellen téjendő *operationora* elégségesek, mind az Ország jövőendő őltalmazására-is mindenkor készek és alkalmatosak legyenek: 's úgy

nem különben azoknak ruházattyokról, fegyverekről és *sustentatio*jokról olly állandóképpen *provided*janak; hogy az által sem a' Hadakozásnak folyamattya rövidséget ne szenvedgyen, sem pedig az Ország egész Lakosinak ekkoráig szívünk fájdalmára gyakoroltatott zaklattatási továbbra ne nevedgyenek: és el-utóljára, szívünk szakadva óhajtott és vártt Nemzetséges bódogulásunkat, mind mi el-érjük, mind pedig annak bizonyos vóltát *Posteritas*inkkal-is tapasztaltathassuk. A' melly bölts, hasznos és elő-meneteles tanátskozássokra, hogy az igaz ügynek Ura Istene a' Nemes Orzágnak maga áldását és segedelmét nyújtsa, midőn igaz Atyai szível kívánnyuk, egyszersmind a' Nemes *Status*oknak, és Országunk minden Rendeinek, Fejedelmi Kegyelmességünknek és Szeretünknek *propensio*ját ajánljuk!

25 MA 70

Bolti ára 20 ezüst krajczár.